

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 08.10.1969, sp. zn. 4 Tz 78/69, ECLI:CZ:NS:1969:4.TZ.78.1969.1

Číslo: 21/1970

Právní věta: K výkladu ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. Nelze vyloučit, že více okolností, které jinak samy o sobě jsou jen obecnými okolnostmi polehčujícími, ve svém souhrnu nabudou v konkrétním případě takového významu, že je bude možno posoudit jako výjimečné okolnosti případu ve smyslu ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 08.10.1969

Spisová značka: 4 Tz 78/69

Číslo rozhodnutí: 21

Číslo sešitu: 3-4

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Ukládání trestu

Předpisy: 140/1961 Sb. § 40 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 21/1970 sb. rozh.

K výkladu ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák.

Nelze vyloučit, že více okolností, které jinak samy o sobě jsou jen obecnými okolnostmi polehčujícími, ve svém souhrnu nabudou v konkrétním případě takového významu, že je bude možno posoudit jako výjimečné okolnosti případu ve smyslu ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. října 1969 sp. zn. [4 Tz 78/69](#))

Nejvyšší soud vyslovil, že pravomocným rozsudkem okresního soudu v České Lípě, jímž byl J. Š. odsouzen za trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. za použití § 40 odst. 1 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání 2 roků, byl porušen zákon v ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák., tento rozsudek ve výroku o trestu zrušil a přikázal okresnímu soudu v České Lípě, aby v rozsahu zrušení věc znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem okresního soudu v České Lípě z 28. února 1969 sp. zn. 1 T 60/69 byl obviněný J. Š. a

obvinění mladiství P. Š. a Z. V. uznáni vinnými trestným činem loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák., který spáchali tím, že dne 14. 11. 1968 kolem 2. hodiny ranní v České Lípě na klozetu vinárny Union společně napadli a zbili J. V. v úmyslu mu vzít peníze a odcizili mu tak 300,- Kčs, o něž se později rozdělili. Za to byl obviněný Š. podle § 234 odst. 1 tr. zák. za použití § 40 tr. zák. odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání dvou roků, jehož výkon mu byl podmíněně odložen na zkušební dobu pěti let.

Proti tomuto rozsudku podal generální prokurátor ve lhůtě 6 měsíců uvedené v ustanovení § 272 tr. ř. stížnost pro porušení zákona s návrhem na zrušení výroku o trestu pouze ohledně J. Š. a uvedl, že soud opilost obviněného Š. hodnotil jako výjimečnou okolnost případu podle § 40 odst. 1 tr. zák. a bez bližšího odůvodnění dospěl k názoru, že tato opilost Š. bránila kriticky hodnotit smysl a obsah svého jednání. Takovéto hodnocení podle stížnosti pro porušení zákona, je v rozporu s pojetím trestní odpovědnosti podle trestního zákona.

Nejvyšší soud přezkoumal na podkladě stížnosti pro porušení zákona správnost všech výroků napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, jež mu předcházelo a shledal, že byl porušen zákon.

Soud zjistil z výpovědí obviněných a poškozeného, že obviněný Š. s oběma mladistvými obviněnými se po předchozích řečech o tom, že by bylo vhodné vzít poškozenému peníze, odebrali za poškozeným na záchod, kde jej ztloukli, prohledali a odňali mu peníze. Obviněný Š. podle zjištění soudu se na tom podílel tím, že poškozeného srazil ranou do žaludku a do týla k zemi, s V. mu prohledával sako oděvu, v němž našel pouzdro od hodinek, později s ostatními vyvedl poškozeného z vinárny na ulici a ještě později přijal z uloupených peněz 100,- Kčs, které si ponechal. Poškozeného bili také ostatní obvinění. Všichni obvinění i poškozený byli silně opilí. Poškozený byl tlučení otřesen a ležel bezbranně na zemi. Toto zjištěné jednání kvalifikoval okresní soud jako loupež podle § 234 odst. 1 tr. zák.

Při úvaze o trestu soud zdůraznil, že obvinění poškozeného zbili surově, využili k tomu bezbrannosti poškozeného a své převahy, že byli zcela opilí a jednali pod vlivem myšlenky vyslovené u stolu jinou, spolehlivě nezjištěnou osobou, přičemž pro vlastní opilost nebyli schopni kriticky hodnotit smysl a obsah svého jednání. Podle názoru soudu silná opilost obviněných „zvláště závažným“ způsobem snižuje intenzitu a míru zavinění obviněných. Na činu se všichni obvinění podíleli stejnou měrou. K činu se doznali, škodu uhradili ještě před vynesemím rozsudku; trestání nebyli.

U obviněného Š. kromě toho soud vážil, že matka po jeho 16. roku věku nestačila na jeho výchovu, obviněný byl mimo dosah působení svého otce, pracuje jako dělník s nevalnou pracovní morálkou a „nepožívá zvláště valné pověsti“. Vzhledem ke snížené intenzitě činu plynoucí z opilosti obviněného soud užil § 40 tr. zák. a vyměřil trest pod spodní hranici trestní sazby.

Jak plyne z uvedených úvah, hodnotil soud opilost obviněného Š. jako výjimečnou okolnost případu ve smyslu § 40 odst. 1 tr. zák. poněvadž bez bližšího odůvodnění dospěl k názoru, že tato opilost mu bránila kriticky hodnotit smysl a obsah svého jednání. Takové hodnocení je však v rozporu s pojetím trestní odpovědnosti podle trestního zákona (§ 12 odst. 2 tr. zák.). Podle § 32 odst. 1 tr. zák. nelze dokonce ani přihlížet ke stavu zmenšené přičetnosti, vyvolaném pachatelem - a to i z nedbalosti - požitím alkoholického nápoje a opilost nelze pokládat za polehčující okolnost.

Podle § 40 odst. 1 tr. zák. o mimořádném snížení trestu odnětí svobody, má-li soud vzhledem k výjimečným okolnostem případu nebo vzhledem k mimořádným poměrům pachatele za to, že by použití trestní sazby odnětí svobody tímto zákonem stanovené bylo pro pachatele nepřiměřeně přísné a že lze účelu trestu dosáhnout i trestem kratšího trvání, může snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby tímto zákonem stanovené.

Okresní soud však nekonkretizoval, které okolnosti pokládá za výjimečné okolnosti případu a v čem

spatřuje jejich výjimečnost a které poměry pachatele pokládá za mimořádné.

Výjimečnými okolnostmi případu jsou okolnosti, které spoluurčují stupeň nebezpečnosti pro společnost (§ 3 odst. 4 tr. zák.), možnost nápravy pachatele, popřípadě i výchovná síla kolektivu (srov. § 31 odst. 1 tr. zák.).

Mimořádné poměry pachatele naproti tomu jsou okolnosti, které nemají přímý vztah k spáchání trestného činu a které v rámci nebezpečnosti činu pro společnost hodnoceny nejsou. Jsou to osobní poměry pachatele.

Vždy však je třeba, aby šlo o skutečnosti takové povahy, nebo takové intenzity, že okolnosti případu je možno označit jako výjimečné.

Není zásadně možno vyloučit, že by více okolností, které jinak samy o sobě jsou jen obecnými okolnostmi polehčujícími, ve svém souhrnu nabyly v konkrétním případě takového významu, že by je bylo možno posoudit jako výjimečné okolnosti případu ve smyslu § 40 odst. 1 tr. zák.

Tyto skutečnosti a okolnosti je nutno zjistit z provedených důkazů nebo za tím účelem provést důkazy a je třeba v rozsudku tyto okolnosti případu a mimořádné poměry pachatele rozvést a použití mimořádného snížení trestu odnětí svobody podle § 40 odst. 1 tr. zák. odůvodnit.

Protože takto okresní soud nepostupoval, skutečný stav podmínek pro použití ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. nezjistil, nezískal si tak potřebné zjištění o skutkovém stavu věci pro spravedlivé rozhodnutí o trestu a použití ustanovení § 40 odst. 1 tr. zák. podle zákona neodůvodnil, porušil tím zákon v ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř.